

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ
ของประชาชนในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

กัมภีร์ จันท๊ะสุข

ภาคนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม)

คณะพัฒนาสังคม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พ.ศ. 2548

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของ
ประชาชนในเขตอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
กัมภีร์ จันท๊ะสุข
คณะพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบภาคนิพนธ์ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

รองศาสตราจารย์.....ประธานกรรมการ
(ดร.สุพรรณณี ไชยอำพร)

ศาสตราจารย์.....กรรมการ
(ดร.สนิท สัมภกรการ)

อาจารย์.....กรรมการ
(ประเสริฐ รักไทยดี)

อาจารย์.....คณบดี
(วิชัย รูปชาติ)

วันที่...6...เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์	:	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของประชาชน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้เขียน	:	นายคัมภีร์ จันตะสุข
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	:	2548

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาถึงคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของประชาชนในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของประชาชนในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางสร้างเสริมคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของชุมชน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงแสนจำนวน 6 ตำบล 72 หมู่บ้าน รวม 395 คน ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และ สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์รายคู่ ด้วยค่า Pearson's Correlation

ผลการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้ :

1. ข้อมูลทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ชั้นประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 20,000 – 30,000 บาทต่อปี และมีอาชีพการเกษตรเป็นหลัก
2. ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
3. การได้รับการยอมรับจากชุมชนผลการศึกษาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง
4. ความเชื่อมั่นในแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง
5. ผลการทดสอบสมมติฐาน ทั้ง 7 สมมติฐาน พบว่าในภาพรวม ไม่สนับสนุน สมมติฐาน ทั้ง 7 สมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในการทดสอบหาความสัมพันธ์ พบว่าปัจจัยระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีงานทำ และการออม ปัจจัยด้านอาชีพที่ทำมีความสัมพันธ์กับการออม ปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการเป็นหนี้ และการปรับตัว

ปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาด้านต่างๆ อย่างรอบด้านเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อตนเอง และชุมชน การมีพฤติกรรมการบริโภคนิยมที่ก่อให้เกิดหนี้สิน การขาดโอกาสหรือขาดความสนใจที่จะรับรู้ถึงการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของทางราชการ และพบว่าการประชาสัมพันธ์ การเตรียมความพร้อม การทบทวนซ้ำในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจต่างๆ ของราชการขาดความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการศึกษานี้คือ

1. ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม การประชาสัมพันธ์ การอบรมทบทวนในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลควรมีอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ตลอดถึงการใช้สื่อ หรือกลไกทางราชการและสังคมอย่างเหมาะสม
2. ราชการควรชี้แจงทำความเข้าใจโดยตรงกับประชาชนประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ
3. ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เพิ่มมากขึ้น
4. ควรเสริมสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาภาคประชาชนเพื่อให้เกิดแผนชุมชนเครือข่ายการพัฒนาของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืนต่อไป

ABSTRACT

Title of Research Paper : Factors Relating to People's Quality of Life in Economic Aspect in Chieng Saen District Chieng Rai Province

Author : Mr. Khampee Chantasuk

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

There are 3 objectives for this research , i.e , 1) to study people's quality of life in economic aspect in Chieng Saen District , Chieng Rai Province ; 2) to study factors relating to people's quality of life in the district ; 3) to find out approaches for promotion of people's quality of life in economic aspect. Samples for this study comprise 395 people living in 72 villages , 6 Tambon of Chieng Saen District . Questionnaire is used as a major tool for data collection ; statistics used for data analysis are both descript as well as inferential , i.e , frequency , percentage , mean , standard deviation including Pearson's Correlation.

Results of the study can be summarized as follows :

1. The majority of samples completed only primary education , with annual income of 20,000 – 30,000 baht by the average ; their main occupation is agriculture.
2. The participation in the plan for quality of life developments in economic aspect is at the moderate level.
3. The acceptance from the community as a whole is at the high level.
4. The confidence in the work – plan for quality of life development in economic aspect is moderate.
5. It was found that educational attainment relates significantly to employment and saving ; occupation relates to saving ; economic status relates to indebtedness and adjustment.

Problems found are people's lacking general knowledge to make sound decisions in developing their quality of life in economic aspect ; consumption value causes burden in having more debts , among others.

(4)

Recommendations emerged are , for example , promotion of more people's participation in various quality of life development projects ; promotion of application of folk wisdom and modern knowledge to solve quality of life problems , leading to strong community life.

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ ไชยอำพร ประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางรวมทั้งคณะที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ อีก 2 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร.สนิท สัมครการ และอาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขเพิ่มเติม ทำให้ภาคนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกระดับ เพื่อนนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (เชิงราย) ประชาชนในพื้นที่อำเภอเชียงแสนทุกคนที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ผู้ช่วยเหลือรรวบรวมแบบสอบถามและที่สำคัญผู้ศึกษาขอขอบคุณ มารดา ญาติพี่น้อง ภรรยา และบุตร ที่ได้ให้กำลังใจในการศึกษามาโดยตลอด

ผลการศึกษาที่ได้เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปปรับใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนในพื้นที่อื่นๆที่มีสภาพคล้ายคลึงของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

กัมภีร์ จันตะสุข

กันยายน 2548

คำนำ

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตประชาชนด้านเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเพื่อต้องการทราบถึงคุณภาพชีวิต ความเชื่อมั่น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ ตลอดจน เพื่อทราบว่า มีปัจจัยใดที่เกี่ยวข้อง ให้ประสบผลสำเร็จหรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ แม้จะเป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ แต่เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปปรับใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจ ในการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีสภาพคล้ายคลึงกันได้ ผู้ศึกษาขอยกความดีให้แก่คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และคณาจารย์ที่ได้ให้ความรู้มาโดยตลอด หากผลการศึกษานี้มีข้อบกพร่องและผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

กัมภีร์ จันดีะสุข

กันยายน 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
คำนำ	(6)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญแผนภูมิ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	10
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต	13
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	18
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	18
2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทที่ 3 กรอบแนวคิด และวิธีการศึกษา	27
3.1 ตัวแปรในการศึกษา	27
3.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา	28
3.3 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 สมมติฐานในการศึกษา	32
3.5 ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	33
3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	35
3.7 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	37
3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.9 การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการศึกษา	39
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	39
4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตด้าน เศรษฐกิจ	41
4.3 การได้รับการยอมรับจากชุมชน	44
4.4 ความเชื่อมั่นในแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	45
4.5 การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของประชาชน	47
4.6 การทดสอบสมมติฐาน	51
4.7 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	56
4.8 อภิปรายผล	59
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	63
5.1 สรุปผลการศึกษา	63
5.2 ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	72
ประวัติผู้ทำภาคนิพนธ์	84
ภาคผนวก	
ก	q
ข	ap

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงจำนวนประชากรและจำนวนตัวอย่างที่ถูกสุ่มจำแนกตาม รายชื่อ ตำบล หมู่บ้าน	34
4.1	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง	40
4.2	แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการหรือกิจกรรมในชุมชน	41
4.3	แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการหรือกิจกรรมในชุมชน รายชื่อ	42
4.4	แสดงระดับการได้รับการยอมรับจากชุมชน	44
4.5	แสดงความถี่และร้อยละของการได้รับการยอมรับจากชุมชน	44
4.6	แสดงระดับความเชื่อมั่นในงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	45
4.7	แสดงความถี่และร้อยละของความเชื่อมั่นในแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ	46
4.8	แสดงระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	47
4.9	แสดงระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ รายชื่อ	49
4.10	แสดงค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจจำแนกตามการศึกษา	51
4.11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	52
4.12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	53
4.13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจกับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในโครงการและกิจกรรมในชุมชน กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	54
4.15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการยอมรับจากชุมชนกับคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ	55
4.16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต กับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	56
4.17	แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาอุปสรรค	57
4.18	แสดงความถี่และร้อยละของแนวทางแก้ไขปัญหา	58
4.19	แสดงความถี่และร้อยละของข้อเสนอแนะ	59

(10)

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	แสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	12
3.1	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา	28